

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PIPIRAS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. liepos d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus lopšelio-darželio „Pipiras“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

Almeda Kučinskienė

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Išimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. d. įsakymu Nr.

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Pipiras“
direktoriaus
2025 m. d.
įsakymu Nr. V –

**VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PIPIRAS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

Vilnius, 2025

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus lopšelio-darželio „Pipiras“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 (toliau – Gairės).

Ikimokyklinis ugdymas(is) yra pradinė nuoseklios vaiko ugdymo(si) kelionės dalis, grindžiama pagarba kiekvieno vaiko unikalumui, jo prigimtiniams galioms, poreikiams, patirčiai bei šeimos ir Mokyklos bendradarbiavimo kontekste susiformavusiems susitarimams. Ugdymas(is) orientuotas į vaiko gerovę, jo visapusišką raidą ir saviraišką, atveriant galimybes tyrinėti, veikti, klysti, ugdytis ir augti.

Ikimokyklinio ugdymo(si) programa įgyvendinama lanksčiu, vaiką įgalinančiu būdu, kuris leidžia mokytojui atliepti vaiko iniciatyvas, domėjimosi sritis, poreikius ir individualų ugdymo(si) tempą. Vaikas ugdomas ne tik kaip besimokantis asmuo, bet ir kaip aktyvus bendruomenės narys, gebantis priimti sprendimus, reikšti save ir rūpintis aplinka bei kitais.

Šios programos pagrindas – visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Kuriama kokybiška vaikui palanki ugdymo(si) aplinka, kuri yra saugi, emociškai palaikanti ir skatinanti vaiką tyrinėti, kurti, bendradarbiauti.

Mokykla organizuodama ugdymosi procesą vadovaujasi požiūriu, kad ugdymas(is) yra aktyvus, patirtinis ir prasmingas procesas, vykstantis per vaiko santykį su pasauliu – žmonėmis, gamta, daiktais, simboliais ir reiškiniiais. Mokytojas veikia kaip vaiką lydintis ir jo raidą palaikantis asmuo, padedantis kiekvienam vaikui atrasti savo stiprybes, pažinti pasaulį, įsitraukti į grupės gyvenimą bei patirti sėkmę.

I.1. Mokyklos savitumas

Mokykloje ugdomi 1,5–6 metų ir 6–7 metų vaikai, kuriems taikomi jų amžių, raidos tarpsnį ir individualius poreikius atitinkantys ugdymo(si) metodai, aplinkos sprendimai bei pasiekimų į(si)vertinimo būdai. Siekiama, kad kiekvienas vaikas jaustųsi saugus, laukiamas, girdimas ir vertinamas kaip unikali, auganti asmenybė. Vadovaudamiesi šiuolaikine ugdymo(si) samprata, siekiama, kad vaikas taptų aktyviu, savarankišku ir motyvuotu savo mokymosi kelio kūrėju.

Mokykla įsikūrusi strategiškai palankioje Vilniaus miesto centro vietoje, šalia reikšmingų kultūros ir gamtos objektų: muziejų, istorinių aikščių, parkų, bibliotekų bei Neries upės. Ši unikali aplinka tampa natūralia ugdomąja erdve, kuri leidžia vaikams tiesiogiai patirti kultūrinį kontekstą, stebėti miesto gyvenimą, dalyvauti vietos bendruomenės renginiuose ir pažinti gamtą miesto aplinkoje. Mokyklos geografinė padėtis leidžia kurti gyvą ir prasmingą ryšį su aplinka. Tyrinėjimai

už Mokyklos ribų tampa neatsiejiama ugdymo(si) dalimi, padedančia plėtoti vaikų kultūrinį jautrumą, kūrybiškumą, mokėjimo mokytis įgūdžius ir socialinius ryšius. Veiklos mieste leidžia vaikams savarankiškai stebėti, kelti klausimus, interpretuoti reiškinius, reflektuoti patirtį ir konstruoti asmeninį supratimą apie pasaulį. Mokytojas šiuo atveju veikia kaip partneris ir ugdymo proceso bendrakūrėjas, kuris sudaro sąlygas vaikui augti autentiškoje, patyriminėje aplinkoje, kur ugdymas(is) tampa natūralia, džiugia gyvenimo dalimi.

Mokyklos lauko erdvės – tai dar viena svarbi ugdymo(si) aplinka. Erdvus kiemas (sodas, daržas, gėlynai, parko medžiai, įveiklintos lauko plytelės, veja, atnaujintas sporto aikštynas) leidžia organizuoti įvairiapuses veiklas gryname ore, kur vaikai tyrinėja gamtą, juda, žaidžia, eksperimentuoja bei stiprina socialinius įgūdžius.

Mokyklos fizinė aplinka aprūpinta gausiomis šiuolaikinėmis edukacinėmis priemonėmis, kurios padeda kurti patrauklų, vaikų smalsumą ir kūrybiškumą skatinantį ugdymo(si) turinį. Vidaus erdvė suskirstyta į funkcines zonas, kurios skatina savarankiškumą ir vaikų iniciatyvumą. Čia veikia tyrinėjimo, kūrybos, statybų, skaitymo, gamtos, pojūčių bei STEAM zonos, kuriose vaikai laisvai renkasi veiklas pagal savo interesus ir ugdymo(si) poreikius. Ugdymo(si) priemonės parenkamos atsakingai, atsižvelgiant į vaikų amžių, ugdymo(si) tikslus, individualius poreikius ir kūrybiško ugdymo(si) galimybes.

Ši aplinka nuolat kinta ir prisitaiko prie vaikų poreikių, sezoniškumo, projektinės veiklos temų. Ji yra atvira vaikų idėjoms, skatina kūrybą ir atradimus, todėl tampa gyva ugdymo(si) erdve, kurioje vaikai kasdien auga, kuria ir pažįsta pasaulį.

Ugdymo(si) esmė – tai tikėjimas kiekvieno vaiko unikalumu. Kiekvienas vaikas yra vertinamas, girdimas, matomas ir palaikomas. Siekiame, kad vaikai mūsų Mokykloje jaustųsi saugūs, drąsūs ir pasirengę tyrinėti pasaulį.

Ugdymo(si) turinį grindžiame įvairovės principu – taikome įvairius ugdymo(si) metodus: projektinį, žaidybinių, tyrinėjimu grįstą ugdymą(si). Tokie metodai padeda vaikams patiems kelti klausimus, ieškoti atsakymų, bendradarbiauti su bendraamžiais, reflektuoti patirtis ir taip natūraliai įsisavinti žinias. Užtikrinamas individualizuotas ugdymo(si) procesas, kuris stiprina pasitikėjimą savimi ir skatina vidinę ugdymo(si) motyvaciją ir remiasi vaikų individualių poreikių, pomėgių bei gebėjimų atliepimu.

Ugdymo(si) procese pagalbą užtikrina švietimo pagalbos specialistų komanda (psichologas, logopedai, specialieji pedagogai, socialinis pedagogas), užtikrinanti kokybišką įtraukųjį ugdymą(si) ir visapusišką pagalbą kiekvienam vaikui. Specialistai padeda atpažinti kiekvieno vaiko unikalius poreikius, stiprybes bei galimus iššūkius. Bendradarbiauja su mokytojais, teikia rekomendacijas, padedančias apeiti/ įveikti ugdymo(si) barjerus.

I.2. Teorinė prieiga.

Ugdymo(si) procese vadovaujamosi konstruktyvistine teorine prieiga, kur vaikas aktyvus, smalsus ir gebantis savarankiškai konstruoti žinias per asmeninę patirtį bei sąveiką su aplinka. Vaiko ugdymas(is) organizuojamas atsižvelgiant į natūralų jo poreikį tyrinėti, atrasti ir kurti prasmes, todėl ugdymo(si) procesas orientuojamas į visapusišką vaiko raidą, individualų ugdymo(si) tempą ir asmeninius interesus.

Mokykla pripažįsta, kad kiekvienas vaikas yra unikalus ir ugdo(si) savaip, todėl mokytojai kuria sąlygas, kurios skatina vaikų savarankišką veiklą, smalsumą ir aktyvų dalyvavimą ugdymo(si) procese. Vaikams sudaromos galimybės patirti, tyrinėti, klysti, ieškoti sprendimų ir reflektuoti apie savo patirtį.

Ypatingas dėmesys skiriamas žaidimui – tai pagrindinė ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo(si) forma, kuri natūraliai integruoja emocinę, socialinę, pažintinę, kalbinę ir kūrybinę raišką. Žaisdami vaikai ugdomosi gebėjimą pažinti save ir kitus, spręsti problemas, reikšti jausmus bei kurti prasmingus santykius.

Vaiko ugdymas(is) vyksta per nuolatinę sąveiką su bendraamžiais ir suaugusiais. Mokytojas veikia kaip ugdymo(si) proceso bendrakūrėjas, stebėtojas ir vedlys, kuris palaiko vaiko iniciatyvą, individualumą bei padeda vaikui peržengti esamas pažinimo ribas.

Svarbus vaidmuo skiriamas ugdomajai aplinkai. Ji kuriama kaip saugi, estetiška, funkcionali ir vaiko tyrinėjimui palanki erdvė, kurioje gausu įvairių priemonių, padedančių skirtingais būdais pažinti pasaulį.

Ugdymas(is) vyksta per žaismę, tyrinėjimą, patirtį ir sąveiką. Vaiko ugdymas(is) grindžiamas visuminės raidos samprata, o ugdymas(is) organizuojamas natūraliame ir prasmingame gyvenimo kontekste.

I.3. Ugdymo(si) vertybės.

Mokyklos ugdymas(is) grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- *vaiko orumas* – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- *vaiko gerovė* – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- *saviraiškos laisvė* – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

- *lygiavertis dalyvavimas* – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- *lygiateisiškumas ir teisingumas* – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- *pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei* – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- *bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas* – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymas(is);
- *kultūrinis tapatumas* – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

I.4. Vaikų poreikiai.

Programa orientuota į tai, kad kiekvienas vaikas galėtų ugdytis pagal savo individualų tempą, interesus ir galias, patirdamas emocinį saugumą, prasmingą veiklą, judėjimo, kūrybos ir saviraiškos galimybes. Atsižvelgiama į vaiko socialinį, kultūrinį ir kalbinį kontekstą.

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

- *žaidimo poreikis* – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;
- *saugumo poreikis* – jaustis saugiu, gerbiamu, matomu, girdimi, tinkamai globojamu, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdam vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;
- *draugysčių poreikis* – jaustis priimtam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

- *komunikavimo poreikis* – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;
- *pažinimo džiaugsmo poreikis* – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- *kūrybinės saviraiškos poreikis* – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- programa sukuria prielaidas atliepia tenkinti *unikalius* kiekvieno vaiko *poreikius*.

I.5. Tėvų ir bendruomenės poreikiai

Mokykla palaiko atvirą, nuoseklų ir pagarba grįstą dialogą su vaikų šeimomis, pripažindama tėvus (globėjus, rūpintojus) kaip svarbiausius vaiko ugdymo(si) partnerius. Tėvai įsitraukia į ugdymo(si) procesą – dalyvauja veiklose, projektinėse iniciatyvose, šventėse, ugdymo(si) planavimo diskusijose bei vaiko pasiekimų aptarimuose. Šeimai suteikiama galimybė aktyviai įsitraukti į vaiko ugdymo(si) kelią: teikiama grįžtamoji informacija, rengiami individualūs pokalbiai, pristatomi pasiekimų apžvalgai, bendradarbiaujama kuriant individualizuotus ugdymo(si) planus.

Atsižvelgiama į tėvų lūkesčius, kultūrinius, socialinius ypatumus bei šeimų įvairovę – siekiama, kad ugdymo(si) turinys būtų prasmingas ir atliepiantis tiek vaiko, tiek šeimos gyvenimo realybę.

Mokykla bendradarbiauja su vietos bendruomene – kultūros įstaigomis, Kalvarijų biblioteka, socialiniais partneriais (Vilniaus Šv. Kristoforo progimnazija, Vilniaus Žiburio pradinė mokykla), Vilniaus m. sav. ikimokyklinio ugdymo įstaigų metodiniu būreliu „Aidas“. Tokiu būdu ugdymas(is) tampa artimas aplinkai, kurioje vaikas gyvena, formuojamas priklausymo bendruomenei jausmas.

Bendradarbiavimu grįsta partnerystė stiprina ugdymo(si) tęstinumą tarp mokyklos, socialinių partnerių ir vietos bendruomenės, šeimos, o vaikui padeda jaustis saugiai, užtikrina emocinį stabilumą ir skatina visapusišką augimą.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo(si) principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

Ikimokyklinio ugdymo(si) principai (*Gairės, I skyrius, 3-3.11 punktai*):

- *ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas*. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- *vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas*. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
- *žaismės principas*. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- *sociokultūrinio kryptingumo principas*. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- *integralumo principas*. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- *įtraukties principas*. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymo(si) poreikių įvairovę;
- *kontekstualumo principas*. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- *vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas*. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- *lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas*. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

- *reflektyvaus ugdymo(si) principas*. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- *šėimos ir mokyklos partnerystės principas*. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir Mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

III.1. Ikimokyklinio ugdymo(si) tikslas

Ikimokyklinio ugdymo(si) tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

III.2. Tikslą atliepiantys uždaviniai

Ikimokyklinio ugdymo(si) tikslui pasiekti keliama šie uždaviniai:

- Kurti vaikui saugią, emociškai palaikančią ir stimuliuojančią aplinką, kurioje jis galėtų veikti savarankiškai, priimti sprendimus, ugdytis per patirtį ir patirti sėkmę;
- Plėtoti vaiko pasitikėjimą savimi ir pasauliu, skatinti įsitraukimą į grupės gyvenimą, prisiimant atsakomybę ir patiriant priklausymo bendruomenei jausmą;
- Padėti vaikui ugdytis rūpinimosi savimi, kitais ir aplinka įgūdžius, įprasminant juos kasdienėse situacijose – žaidžiant, bendraujant, atliekant savitvarkos veiklas;
- Skatinti vaikų komunikavimo gebėjimus, sudarant sąlygas laisvai reikšti mintis, klausytis kitų, diskutuoti, pasakoti, improvizuoti ir kurti pasakojimus įvairiomis raiškos formomis;
- Plėtoti vaikų kultūrinį ir socialinį jautrumą, kviečiant pažinti savo aplinką, šeimos ir bendruomenės tradicijas, šventes, vertybes, ugdytis pagarbą įvairovei;
- Skatinti vaiko kūrybiškumo raišką, sudarant sąlygas improvizuoti, kurti, eksperimentuoti su medžiagomis, garsais, žodžiais, judesiu;
- Formuoti mokėjimo mokytis pradmenis, stiprinant vaiko gebėjimą stebėti, kelti klausimus, ieškoti sprendimų, klysti ir reflektuoti savo patirtį;
- Užtikrinti lanksčius ugdymo(si) kontekstus, kurie leistų mokytojui reaguoti į vaiko iniciatyvą, poreikius, domėjimosi sritis ir pritaikyti ugdymo turinį individualiai.

III.3. Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymui(si), vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

Ugdymas(is) orientuotas į vaiko poreikius, interesus ir patirtis, o ne iš anksto numatytą žinių perdavimą. Ugdymo(si) procesas organizuojamas kuriant/modeliuojant ugdymo(si) kontekstus (1 pav.):

1. *Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas* grindžiamas įtraukaus ugdymo(si) principais – visiems vaikams, nepriklausomai nuo jų galimybių, sudaromos sąlygos veikti, ugdytis, tyrinėti. Aplinka lanksčiai pritaikoma skirtingiems poreikiams, vaikai skatinami rinktis, veikti savo tempu, o mokytojas kuria sąlygas savarankiškai ir prasmingai veiklai. Įvairovė laikoma vertybe, o kiekvienas vaikas – lygiaverčiu bendruomenės nariu.

2. *Žaismės kontekstas* padeda palaikyti natūralų vaikų smalsumą ir džiaugsmą tyrinėjant. Žaidimas tampa pagrindine ugdymo(si) forma, kurioje dera pojūčiai, emocijos, kalba, vaizduotė ir mintys. Vaikų improvizacijos ir netikėti sprendimai priimami kaip vertingi, o mokytojas jautriai reaguoja į žaismę – ją palaiko ir turtina.

3. *Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas* akcentuoja vaikų judėjimo svarbą. Vaikai veikia per judesį, pojūčius, fizinį patyrimą. Tai padeda lavinti motoriką, kūno pajautimą, koordinaciją, stiprina sveikatą, dėmesį ir emocinę savijautą. Vaikai ugdo(si) patirdami, veikdami visais pojūčiais.

4. *Kultūrinių dialogų kontekstas* padeda vaikams pažinti savo kultūrinį tapatumą ir atrasti kitų kultūrų įvairovę. Per simbolius, papročius, kalbą, elgseną ugdomas(is) atvirumas, pagarba kitoniškumui ir bendruomeniškumas. Vaikai dalyvauja kultūriniuose mainuose – nuo šeimos iki pasaulio konteksto.

5. *Kalbų įvairovės kontekstas* skatina vaikų žodinę ir nežodinę raišką, pasitelkiant kalbą ir komunikacijos formų įvairovę. Kuriama aplinka, kurioje vaikai drąsiai reiškiasi, eksperimentuoja su kalba, naudojami gimtąja kalba, atranda kitų kalbų požymius ir priemones.

6. *Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas* palaiko vaikų smalsumą, mąstymo lankstumą, padeda jiems stebėti, kelti klausimus, eksperimentuoti. Aplinkos kuriamos tyrinėjimui: jose gausu priemonių, objektų, tyrimų iniciatyvų. Vaikai patys ieško atsakymų ir mokosi per patirtį.

7. *Realijų ir virtualių aplinkų kontekstas* praplečia ugdymo(si) galimybes, derinant tiesioginį patyrimą su saugiu skaitmeninių priemonių naudojimu. Skaitmeninės priemonės padeda vaikams gilinti pažinimą, tyrinėti nematomus reiškinius, kurti vaizdus, garsus ar dokumentuoti veiklas.

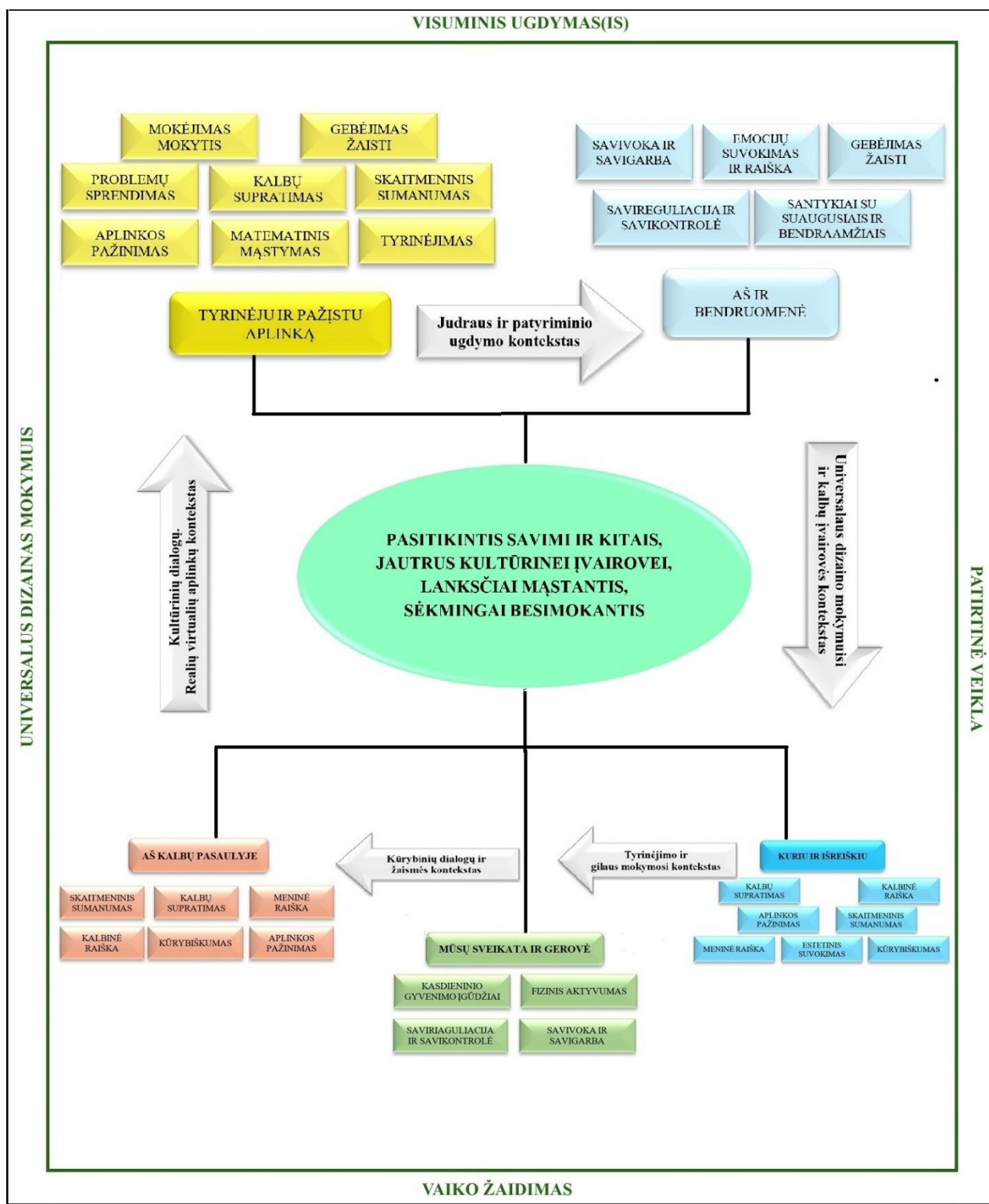
8. *Kūrybinių dialogų kontekstas* suteikia vaikams laisvę kurti, improvizuoti ir atrasti. Kūryba čia – tai procesas, o ne rezultatas. Aplinka skatina ieškojimus, netikėtumus ir įvairias raiškos formas. Mokytojas padeda vaikui veikti savarankiškai, palaiko jo idėjas ir kuria kartu.

Šie kontekstai veikia ne kaip atskiros dalys, o kaip vieninga sistema, kurioje ugdymas(is) organizuojamas atsižvelgiant į vaikų patirtį, interesus, poreikius ir galias. Jie formuoja ugdymo(si) aplinką ir veiklas, kurios palaiko vaikų įsitraukimą, skatina jų savarankiškumą, kūrybiškumą bei gilesnį pasaulio pažinimą.

Vaikų ugdymo(si) procesas įgyvendinamas apimant vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ bei „Kuriu ir išreiškiu“. Šiose srityse ugdomosios veiklos įprasminamos per ugdymo(si) kontekstus, leidžiančius vaikui ugdytis per veikimą, žaidimą, judėjimą, patirtį bei įvairius veikimo būdus.

Mokykloje ugdymo(si) procesas siejamas su vaikų pasiekimais. Pasiekimų sritys, suskirstytos į 18 tarpusavyje susijusių sričių (kasdienio gyvenimo įgūdžiai; fizinis aktyvumas; emocijų atpažinimas ir raiška; savireguliacija ir savikontrolė; savivoka ir savigarba; tarpusavio santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais; aplinkos pažinimas; matematinis mąstymas; skaitmeninis raštingumas; kalbų supratimas; kalbinė raiška; estetiškas suvokimas; meninė saviraiška; kūrybiškumas; tyrinėjimo gebėjimai; problemų sprendimo įgūdžiai; gebėjimas žaisti; mokėjimas mokytis), kurių visuma laiduoja vaiko galių ūgtį.

1 pav. Konceptualaus ugdymo(si) modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) turinys apibrėžia esmines pasiekimų sritis ir ugdymo kryptis, tačiau jo įgyvendinimas yra lankstus – pedagogai gali kūrybiškai organizuoti ugdymo(si) procesą, atsižvelgdami į vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, grupės poreikius ir konkrečią ugdymo(si) aplinką. Taikomi įvairūs metodai:

- *Projektinė veikla*, leidžianti gilintis į prasmingas temas ir ugdytis savarankiškumą.
- *Veiklos lauke ir patyriminis mokymasis*, stiprinantis vaiko ryšį su gamta.
- *Tyrinėjimai*, eksperimentai, loginio ir kūrybinio mąstymo lavinimui.
- *Meninė raiška* (dailė, muzika, šokis, drama), kaip emocijų ir minčių išraiškos forma.
- *Žaidybinės situacijos*, kurios padeda socializacijai, empatijai bei problemų sprendimui.
- *Refleksija*, padedanti vaikui įvardyti savo patirtį, emocijas ir ugdymosi pažangą.
- *Įtraukusis ugdymas(is)* užtikrina, kad kiekvienas vaikas, nepaisant jo raidos, kalbos ar socialinės aplinkos, turėtų galimybes visaverčiai dalyvauti ugdymo(si) procese. Mokytojas lanksčiai taiko diferencijuotas, individualizuotas veiklas, kuria aplinką, atitinkančią įvairius gebėjimų lygius ir individualius poreikius.

Mokytojas šiame procese veikia ne kaip žinių teikėjas, o kaip aktyvus ugdymo(si) bendrakūrėjas – stebi, lydi, padeda vaikui atrasti, apmąstyti patirtį, drąsina kurti bei išreikšti save. Vaikui suteikiama laisvė rinktis, spręsti, eksperimentuoti, o ugdymo(si) aplinka kuriama kaip atvira, dinamiška ir kviečianti tyrinėti.

Pedagoginės strategijos taikomos lanksčiai, kūrybiškai, atliepiant kiekvieno vaiko unikalumą ir grupės dinamiką. Mokytojas nuolat reflektuoja ugdymo(si) procesą, remiasi vaikų pažanga, bendradarbiauja su tėvais (globėjais) ir Mokyklos bendruomene, įtraukiant juos į ugdymo(si) planavimą, veiklų įgyvendinimą ir vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą. Bendruomenės įsitraukimas stiprina ugdymo(si) kokybę ir kuria darnią, vaiko raidai palankią aplinką.

Naudojamos skaitmeninės priemonės, tokios kaip telefonai, interaktyvūs ekranai, edukacinės programėlės, kurios integruojamos į veiklas tam, kad skatintų vaikų informacijos paieškos įgūdžius, kūrybingumą ir loginį mąstymą. STEAM priemonės – konstrukciniai rinkiniai, gamtos ir technologinių tyrinėjimų priemonės – padeda vaikams pažinti pasaulį per eksperimentus ir tiriamąją veiklą. Žaislai ir kūrybinės priemonės skatina simbolinį žaidimą, bendradarbiavimą, vaizduotę ir socialinių įgūdžių ugdymą(si). Aplinkoje gausu vaikų kūrybos darbų, plakatų, informacinių schemų, kurios yra nuolat papildomos kartu su vaikais, stiprinant jų įsitraukimą, pasididžiavimą savo pasiekimais ir aplinkos pažinimą.

Dėmesys skiriamas kalbiniam ugdymui(si): vaikų žodyno plėtojimui, aiškiai raiškai, dialogo kultūros ugdymui, lietuvių kalbos, kaip valstybinės, stiprinimui. Plėtojamas kultūrinis sąmoningumas: vaikams sudaromos galimybės susipažinti su vietos tradicijomis, kultūros paveldu, skirtingomis kultūromis ir vertybėmis, taip stiprinant jų tapatumą ir pagarbą įvairovei.

Nuosekliai ugdomas emocinis raštingumas: vaikai skatinami atpažinti ir įvardinti emocijas, išmokti jas valdyti, ugdytis empatiją, formuoti pozityvų požiūrį į save ir kitus. Vaiko psichologinė gerovė yra ugdymo(si) prioritetas. Mokykloje įgyvendinamos socialinių – emocinių įgūdžių lavinimo programos: „Zipio draugai“. Prieiga internete: <https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/> ir „Kimochis“. Prieiga internete: <https://www.kimochis.com/>.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima šiuos turinio aspektus: *fizinis aktyvumas, sveika mityba, mano dienos ritmas, kūno švara ir aplinkos tvarka, saugaus elgesio įpročiai*. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus.

Ugdymo(si) sąlygų kūrimui naudojamos fizinį aktyvumą skatinančios priemonės: įvairūs imitaciniai ir judrieji žaidimai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Kuriami judėjimo erdvė laisvam bėgiojimui, landžiojimui, šokinėjimui, laipiojimui karstynėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaidimams su kamuoliais, važinėjimui triratukais, dviratukais. Pasitelkiami įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliai. Organizuojami komandiniai žaidimai, kur išmokstama laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus. Judesių tikslumo ugdymui(si) naudojami spalvingi, skambantys, judantys žaislai, kurie leidžia įvaldyti rankos judesius. Pirštų, plaštakos ir visos rankos judesiai lavinami, pasitelkiant pirštukų žaidimus, plojimus, spaudymus, dėlioiant dėliones, konstruojant, veriant, piešiant. Judesių tikslumas lavinamas savarankiškai mokantis pačiam valgyti, dengti stalą, rengtis, naudoti buitines įrankius.

Sveikos mitybos ugdymo(si) sąlygų kūrimui naudojamas skaitomas tekstas, paveikslėliai, maketai, komentarai apie sveiko maisto naudą, tyrinėjama sveiko maisto piramidė, dėliojamas dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais; dėliojami mąstymo žemėlapiai (sveika – nesveika), diskutuojant tarpusavyje aiškinasi, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris ne, savo nuomonę argumentuoja. Pasitelkiant žaidimus „kavinė“, „restoranas“, kuriami mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptai, sudaromas meniu, imituojamas maisto gaminimo procesas, serviruojamas ir puošiamas stalas. Mokomasi gaminti skanius gėrimus bei užkandžius, suprasti ir kurti receptus; plauti, sverti, uostyti, dalinti, pjaustyti, maišyti, skanauti, pavadinti, gerėtis estetiniu išpūdžiu. Sistemingai tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį per dieną, aiškinasi, kiek jo vartoti

sveika, savarankiškai atsigeria grupėje esančio vandens. Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais, neskubant valgyti, gerai kramtyti maistą, jį skanauti.

Dienos ritmo ugdymui(si) naudojamos priemonės: dienos ritmo paveikslėliai, kuriami ritualai prieš einant miegoti (vartomos knygutės, klausomasi lopšinės, atpalaiduojančios muzikos ir pan.). Kuriamos ugdymo(si) aplinkos, kuriose vaikai mokosi atpažinti kūno siunčiamus ženklus: poilsio, judėjimo poreikio.

Kūno švaros ir aplinkos tvarkos ugdymui(si) pasitelkiamas motyvuojantis suaugusiojo pavyzdys, dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeltas ligas. Linksmos istorijos, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant). Aplinkos tvarkos laikymuisi pasitelkiamos estetiškos aplinkos nuotraukos, vaizdai informaciniuose tinklalapiuose, diskutuojama apie savo grupės aplinką. Vaikai įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas: simboliniais piešiniais ženkliną daiktų vietas, kuria saugaus daiktų naudojimo taisykles, mokosi rūšiuoti šiukšles ir pan.

Saugaus elgesio įpročių ugdymui(si) kuriamas modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu žiūrint paveikslėlius, filmukus, knygeles, korteles, kalbantis apie saugumą bei tykančius pavojus, žinant į ką galima visada kreiptis (policininkai, gaisrininkai, medikai, pardavėjai, tėvai, globėjai, mokytojai ir kt.). Saugaus elgesio įgūdžių formavimui pasitelkiami eismo žaidimai lauke, grupėje ir kieme, susipažįstant su šviesoforo spalvomis, kelio ženklais, saugaus eismo taisyklėmis, naudojamos specialios saugumo priemonės (atšvaitai, saugos diržai, šalmai, liemenės ir kt.). Vaikai laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.

1 lentelė. „Mūsų sveikata ir gerovė“ ugdymo(si) srities vaikų pasiekimų žingsniai pagal pasiekimų sritis.

Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	
	<i>Iki 3 metų 3 žingsnis</i>	<i>4 – 6 metai 6 žingsnis</i>
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Suaugusiojo padedamas: – ruošia maistą; – mokosi naudotis stalo įrankiais; – rūpinasi asmens higiena; – rengiasi, tvarko daiktus; – pradeda laikytis susitarimų; – saugiai elgiasi.	– renkasi sveikatai palankų maistą; – savarankiškai rūpinasi higiena, apranga ir daiktais; – laikosi saugaus elgesio taisyklių; – atpažįsta pavojus; – gina savo privatumą; – žino, kaip kreiptis pagalbos.

Fizinis aktyvumas	Išlaiko pusiausvyrą, judesių koordinaciją ir motorinius įgūdžius: – stovi ant vienos kojos; – bėga keisdamas kryptį; – lipa laiptais; – šokinėja; – meta ir gaudo kamuolį; – derina rankų bei kojų judesius atliekant kasdienės užduotis.	– Ištvomingas, koordinuotai juda; – orientuojasi erdvėje, taisyklingai laikosi; – atpažįsta kūno poreikį poilsiui ar judesiui; – vikriai valdo smulkius daiktus, pieštuką, žirkles; – kuria sudėtingas konstrukcijas.
Savivoka ir savigarpa	Atpažįsta ir įvardija savo kūno dalis, amžių, vardą, lytį: – kalba apie save pirmuoju asmeniu; – siekia savarankiškumo. – jaučiasi saugiai grupėje; – domisi kitų vaikų veiklomis; – domisi kultūrinės aplinkos simboliais.	– tyrinėja savo kūno augimą; – supranta vidinių kūno sistemų veiklą; – vertina savo gebėjimus; – dalyvauja bendruomenės veiklose; – suvokia savo tautinę tapatybę; – domisi įvairių šalių kultūra laikosi jam suprantamų pareigų bei teisių.
Savireguliacija ir savikontrolė	– jaučiasi ramus laikydamasis kasdieninės tvarkos; – pradeda reguliuoti savo emocijas bei elgesį; – ieško suaugusiojo pagalbos sunkiose situacijose; – pamažu laikosi suprantamų susitarimų.	– savarankiškai taiko nusiramino būdus; – valdo emocijas; – ieško taikių sprendimo būdų; – laikosi taisyklių; – prisitaiko prie dienos ritmo pokyčių.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ apima šiuos turinio aspektus: *kas aš?, savo emocijų ir elgesio valdymas, aš tarp kitų, žmonės ir bendruomenės, mūsų praeitis, dabartis, ateitis*. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiaisiais ir vaikais, socialinę ir kultūrinę supratingumą. Ugdymosi veiklos skatina plėtoti tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo ir mokėjimo mokytis gebėjimus.

Kuriamos ugdymo(si) sąlygos, įtraukiant vaikus į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda suprasti ir skirtingais būdais išreikšti (emocinę reakciją, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ar kt.) savo poreikius, pomėgius, interesus. Savo emocijų atpažinimą ir raišką vaikai ugdo(si) kasdieninėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais, išreiškiant emocijas veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Emocijoms atpažinti ir įvardinti naudojami: emocijų veideliais, spalvos, nuotraukos, „emocijų termometrai“. Taikomi personalizuoti vaikų nusiramino būdai. Ugdymo(si)

sąlygų kūrimui naudojami vaidmenų ir naratyviniai žaidimai, klausomasi skaitomų istorijų, žiūrimi filmai. Pasitelkiamas veidrodis, siekiant atpažinti savo išorinį kūno vaizdą, stebimi atvaizdai vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaidžiami šešėlių žaidimai. Ugdymo(si) procese naudojamos enciklopedijos, informaciniai filmukai, papildytos realybės technologijos, atliekami eksperimentai, naudojami modeliai, kurie leidžia tyrinėti judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas. Kuriamos savo augimo laiko juostos, tyrinėjamas žmogaus gyvenimo ciklas. Skatinami savireguliaciją plėtojantys žaidimai (sustingti, nekalbėti, nusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbandomos naujos veiklos, kartu su kitais įsitraukiama į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikantis kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių tvarkos. Inicijuojamos bendros veiklos ir žaidimai, siūlomos ir derinamos veiklos idėjos, veiksmų, siužetai, susikuriamos veiklos ir elgesio taisyklės. Skatinamas panašumų ir skirtumų tyrinėjimas: kartu žaidžiant ar kuriant bendrus darbus, švenčiant šventes, socialiniuose tinkluose komunikuojant su kitų tautybių bendraamžiais per muzikos kūrinius, dailės darbus, virtualius susitikimus, keliones. Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas, laiko tėkmės pajauta ugdoma dalyvaujant etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Kuriamas ugdymo(si) aplinka, skatinanti pažinti ir išreikšti pagarbą pagrindiniams simboliams (vėliava, herbas, himnas), tyrinėjamas šalies žemėlapis.

2 lentelė. „Aš ir bendruomenė“ ugdymo(si) srities vaikų pasiekimų žingsniai pagal pasiekimų sritis.

Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	
	<i>Iki 3 metų 3 žingsnis</i>	<i>4 – 6 metai 6 žingsnis</i>
Savivoka ir savigarba	– atpažįsta ir įvardija savo kūno dalis, amžių, vardą, lytį; – kalba apie save pirmuoju asmeniu; – siekia savarankiškumo; – jaučiasi saugiai grupėje; – domisi kitų vaikų veiklomis; – domisi kultūrinės aplinkos simboliais.	– tyrinėja savo kūno augimą; – supranta vidinių kūno sistemų veiklą; – vertina savo gebėjimus; – dalyvauja bendruomenės veiklose; – suvokia savo tautinę tapatybę; – domisi įvairių šalių kultūra; – laikosi jam suprantamų pareigų bei teisių.
Emocijų suvokimas ir raiška	– pradeda atpažinti ir įvardinti emocijas; – išreiškia emocijas savitu būdu; – domisi kitų emocijų raiška, reaguodamas pagal situaciją.	– atpažįsta ir apibūdina savo bei kitų emocijas, jų raiškos būdus; – kalbasi apie jausmus; – supranta jausmų priežastis; – dažniausiai geranoriškai siekia padėti nusiminusiam ar nuskriaustam.
Savireguliacija ir kontrolė	– jaučiasi ramus laikydamasis kasdieninės tvarkos; – pradeda reguliuoti savo emocijas bei elgesį; – ieško suaugusiojo pagalbos sunkiose situacijose; – pamažu laikosi suprantamų susitarimų.	– savarankiškai taiko nusiramino būdus; – valdo emocijas; – ieško taikių sprendimo būdų; – laikosi taisyklių; – prisitaiko prie dienos ritmo pokyčių.
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	– drąsiai išbando naujas veiklas; – stebi kitus suaugusiojo akivaizdoje; – siekia bendrauti su bendraamžiais; – ieško palaikymo ir pagyrimo; – žaidime mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus; – pradeda suprasti daiktų priklausomybę.	– geranoriškai ir pagarbiai bendrauja su suaugusiaisiais bei bendraamžiais; – palaiko draugystes, – rodo iniciatyvą sprendžiant nesutarimus; – priima socialinius ir kultūrinius skirtumus; – gerbia kitų nuomonę; – prisitaiko prie grupės elgesio taisyklių.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės suvokimą ir kalbinės tapatybės formavimąsi. Ugdymo srities

paskirtis yra plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką, aplinkos pažinimą. Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus.

Ugdymo(si) sąlygų kūrimui naudojamos žodinę ir nežodinę komunikaciją skatinančios priemonės: garsų žaidimai, veido išraiškos, emocijų paveikslėliai, gestai, jų simboliai, kūno kalba, žaidimai, kitos žaismės situacijos; įvairaus stiliaus ir turinio tekstai: grožiniai, publicistiniai, enciklopediniai, informaciniai; netiesiogiai perduodamos žinutės: laiškai, rašteliai; informacija, idėja, dialogas garsais, piešiniais, nuotraukomis, šoku, muzikos kūriniais; monologas, polilogas, dialogas; garso, vaizdo įrašai, tarmės.

Kalbinės raiškos ugdymui(si) naudojama: eksperimentavimas garsais ir žodžiais, žodiniai naujadarai, režisūriniai, siužetiniai, vaidmenų, kolektyviniai žaidimai; skaitomi, įgarsinti pasakojimai. Vaikų kalba turtėja, jų kalbinė raiška sudėtingėja, jiems klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis su mokytoju apie teksto turinį ir prasmes, siejant tekstą su vizualia medžiaga.

Kalbų įvairovės ugdymo(si) sąlygoms kurti pasinaudojama ugdymo įstaigoje ar grupėje jau esama kalbų įvairovė: mokytojo kuriamos ar natūraliai vykstančios situacijos, kuriose vaikai girdi grupę ar ugdymo įstaigą lankančių dvikalbių, daugiakalbių, kitakalbių vaikų kalbą ir bando su jais komunikuoti jų kalba, mokosi vieni iš kitų: vaidmenų žaidimai, kasdienės kalbinės situacijos, naratyviniai, stalo žaidimai, knygelės, kitokios kūrybinės veiklos įtraukiančios į kūrybines, aktyvias veiklas su bendraamžiais. Bendraujama su svečiais iš kitų šalių, kviečiami į ugdymo įstaigą skirtingomis kalbomis kalbantys tėvai, seneliai klausantis jų kalbos ir pamokant lietuvių kalbos. Kuriamos galimybės per socialinius tinklus komunikuoti su kitų šalių vaikais; klausomasi skaitomų istorijų, skaitoma dvejomis ar keliomis kalbomis, žiūrimi filmukai. Vaikų smalsumą sužadina ir juos įtraukia mokytojo inicijuojamos veiklos, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiaisiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis.

Kuriamos stimuliuojančios vidaus aplinkos: skaitymo, nusiramavimo erdvės, kuriuose gausu įvairaus turinio ir formato, įgarsintų knygelių, žurnalų, skaitmeninių kalbą ugdančių, kalbinių stalo ir kitokių žaidimų. Vidaus aplinkos papildomos virtualiomis aplinkomis. Lauko aplinkose kuriamos žodinę ir nežodinę raišką skatinančios galimybės: girdėti ir imituoti gamtos garsus, pavadinti ir apibūdinti aplinkos objektus, pažinti grafinius ženklus.

Mokytojas parenka veiklas, atsižvelgdamas į skirtingą vaikų kalbinę patirtį, palaiko ir skatina mažiau bendraujančių vaikų kalbinę raišką, užtikrina, kad kalbų įvairovė praturtintų visą vaikų grupę, kiekvieną situaciją kryptingai panaudoja vaikų kalbos ugdymui.

3 lentelė. „Aš kalbų pasaulyje“ ugdymo(si) srities vaikų pasiekimų žingsniai pagal pasiekimų sritis.

Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	
	<i>Iki 3 metų 3 žingsnis</i>	<i>4 – 6 metai 6 žingsnis</i>
Kalbų supratimas	– susikaupia klausydamas suaugusiųjų ir kitų vaikų; – supranta trumpus sakinius ir klausimus; – greitai įsimena naujus žodžius; – reaguoja į ritmą, intonavimą, kūno kalbą bei simbolius; – varto knygeles ir sieja paveikslėlius su aplinkos objektais; – stengiasi suprasti ir atkartoti girdėtus tekstus.	– supranta humoro elementus, frazeologizmus, perkeltinę reikšmę; – atpažįsta kitų kalbų žodžius; – seka rašytinius tekstus; – atskirti garsus ir raidžių sandarą; – domisi tektais ir gali suprasti jų turinį bei įvykių eigą.
Kalbinė raiška	– kalba trumpais sakiniais apie aplinką, – klausia ir atsako į klausimus, – vartoja mandagumo frazes, – domisi vaikų laidomis ir filmais, – kartoja girdėtus tekstus, – išskiria įsimintiniausius pasakojimo momentus; – mėgdžioja rašymo veiksmus.	– aiškiai reiškia savo mintis ir jausmus; – dalyvauja pokalbiuose; – kuria ir pasakoja istorijas; – perpasakoja girdėtą informaciją; – vartoja vaizdingus žodžius; – sprendžia problemas; – pradeda rašyti kopijuodamas žodžius ir rašydamas savo vardą.
Skaitmeninis sumanumas	– žaidžia išmaniaisiais žaislais be ekranų; – naudodamas jų pagrindines funkcijas, supranta veiklų atlikimo eiliškumą; – vykdo paprastas komandas; – laikosi pagrindinių saugaus naudojimo taisyklių.	– prižiūrimas mokytojo, renkasi tinkamas interneto svetaines ir programėles; – naudoja kelias skaitmenines priemones kūrybai; – kuria paprastas komandų sekas programavimo aplinkose; – supranta robotų valdymo principus; – laikosi skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisyklių.

Meninė raiška	<i>Dailės sritis:</i> – tyrinėja įvairių priemonių ir medžiagų paliekamus pėdsakus; – kuria paprastus statinius ir piešinius, išreiškia juos garsais ar veiksmiais; – pradeda rinktis mėgstamas raiškos priemones. <i>Muzikos sritis:</i> – tyrinėja muzikos instrumentus; – eksperimentuoja su balsu ir kūnu, dainuoja, atlieka ritmus, groja paprastais instrumentais; – išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos ir atpažįsta muzikos kontrastus, muzikuodamas tiek individualiai, tiek grupėje. <i>Šokio sritis:</i> – tyrinėja judesius, atlieka ratelius ir dainuojamuosius žaidimus; – koordinuotai juda su kitais; – improvizuoja judesiais pagal muziką; – kuria ir kartoja judesių kombinacijas; – džiaugsmingai šoka tiek individualiai, tiek grupėje. <i>Teatro sritis:</i> – žaisdamas išreiškia savo poreikius ir nuotaikas; – tyrinėja balso ir kūno poveikį; – vaidmenų žaidimuose naudoja mimiką, judesius, intonacijas ir priemones.	<i>Dailės sritis:</i> – eksperimentuoja įvairiomis dailės technikomis; – kuria kūrybiškus darbus su fantastinėmis detalėmis ir grafiniais ženklais; – sąmoningai renkasi priemones; – bendradarbiauja kuriant; – reiškia nuomonę apie meną; – supranta skirtingas dailės rūšis. <i>Muzikos sritis:</i> – tyrinėja garsus, groja įvairiais instrumentais; – dainuoja sudėtingesnes dainas; – kuria ir improvizuoja muzikinius darinius, vizualizuoja muziką grafiniais ženklais ar skaitmeninėmis priemonėmis; – vartoja muzikines sąvokas; – analizuoja muzikos kūrinius bei jų kontekstą; – dalinasi įspūdžiais apie muzikinę patirtį. <i>Šokio sritis:</i> – eksperimentuoja su šokio raiška, perteikdamas emocijas, nuotaikas ir siužetus; – šoka sudėtingesnius šokius, improvizuoja, fiksuoja savo kūrybą, apibūdina bei vertina šokio elementus; – atpažįsta šokio vaidmenį savo aplinkoje. <i>Teatro sritis:</i> – tyrinėja personažų savybes ir emocijas, jas išreiškia judesiais, mimika ir balsu; – kuria bei improvizuoja spektakliuose su kitais; – dalyvauja teatralizuotuose renginiuose ir reflektuoja savo patirtį, susiedamas ją su gyvenimiškomis situacijomis.
----------------------	--	---

Aplinkos pažinimas	– atpažįsta neseniai įvykusius įvykius; – supranta paros dalių seką; – pažįsta ir įvardija augalus bei gyvūnus; – domisi gamtos reiškinių; – mėgaujasi buvimu jam patinkančioje aplinkoje.	– žino savo šalies ir sostinės pavadinimus; – pasakoja apie tradicines šventes; – supranta profesijų reikšmę; – aptaria, kaip žmonės gyveno anksčiau; – vartoja laiką žyminčius žodžius; – skiria gyvūnų ir augalų panašumus bei skirtumus; – domisi gamtos reiškinių; – jaučiasi atsakingas už aplinką bei jos išteklių tausojimą.
--------------------	--	--

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ apima šiuos turinio aspektus: *mane supantys daiktai, gyvybė, skaičiavimas ir modeliavimas, matematiniai erdvės tyrinėjimai, skaitmeninių technologijų pasaulis*. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis. Ugdymo(si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.

Ugdymo(si) sąlygų kūrimui naudojamas daiktų rūšiavimas pagal kategorijas, jų gretinimas. Naudojami įvairūs įrankiai, kuriuos vaikai patys išbando. Ugdymo(si) procese yra naudojamos interaktyvios knygos, enciklopedijos, vaizdo medžiaga, prietaisai (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), išmanieji daiktai (žaislai, robotukai, išmanieji rašikliai, telefonai, išmaniosios grindys ir kt.), klausomasi informacinių tekstų. Žaidžiant ar eksperimentuojant su tikslingai parinktais žaislais, daiktais ar priemonėmis (sensorinis kamuoliukas, guma ir kt.), vaikai tyrinėja fizikinius reiškinius.

Gamtos pažinimui ugdyti darže, šiltnamyje, ant palangės sodinami, prižiūrimi augalai, stebima, matuojama, fiksuojama, kaip jie auga (piešia, fotografuoja, matuoja). Stebimi gyvūnai savo aplinkoje, atpažįstami paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose, mėgdžiojami gyvūnų balsai, būdingi judesiai. Klausomasi skaitomų tekstų, vartomos knygos apie gamtą, žiūrimi vaizdo įrašai, stebimi būdingi gamtos požymiai, pildomi metų gamtos kalendoriai ir aiškinamasi gyvybės poreikiai.

Skaičiavimo ir modeliavimo ugdymo(si) sąlygų kūrimui naudojami: eilėraščiai, schemas, išvykos, judrieji žaidimai, stalo žaidimai, skaitmeninės priemonės, kuriose minimi skaičiai. Ugdymo(si) aplinkoje atliekamos skaičiavimo užduotys jas suvaidinant, nupiešiant, parodant gestais, manipuliuojant daiktais, dalyvaujama žaismingose neformaliose, kūrybinėse veiklose.

Sudarant dienos įvykių, veiklų ar maisto gamybos seką, nuosekliai klijuojami paveikslėliai. Vaikai vykdo apklausas: renka duomenis, pateikia lentelėmis, schemomis, diagramomis bei supranta surinktų duomenų rezultatus. Siūlomi žaidimai, kurių baigties nuspėti neįmanoma: žaidimai su suktuku, metamu kamuoliuku, loterijos bilietais.

Matematiniam erdvės tyrinėjimui atliekami eksperimentai su geometrinėmis figūromis, veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais. Pastebėjimai išreiškiami piešiniuose, lipdiniuose. Žaidžiama ir eksperimentuojama vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose.

Naudojamos vaikų amžių atitinkančios prasmingos, ugdymą(si) papildančios skaitmeninės technologijos ir skaitmeninis turinys (vaizdo įrašai, žaidimai, garsinės knygelės, ugdomosios programėlės ir kt.), atrandamas skaitmeninių technologijų pasaulis. Į(si)traukiama į kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realioje ir virtualioje aplinkoje. Naudojamasi išmaniaisiais įrenginiais, realiu lauku jungiamasi prie nuotolinių įrenginių (paukščio lizdo esančios stebėjimo kameros ar kt.) ir informacinių svetainių (virtualūs turai ir kt.). Programuojamos nesudėtingos animacijos, žaidimai, dėliojamos komandų blokų sekos ir jos vykdomos.

4 lentelė. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ ugdymo(si) srities vaikų pasiekimų žingsniai pagal pasiekimų sritis.

Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	
	<i>Iki 3 metų 3 žingsnis</i>	<i>4 – 6 metai 6 žingsnis</i>
Aplinkos pažinimas	– atpažįsta neseniai įvykusius įvykius; – supranta paros dalių seką; – pažįsta ir įvardija augalus bei gyvūnus; – domisi gamtos reiškiniiais; mėgaujasi buvimu jam patinkančioje aplinkoje.	– žino savo šalies ir sostinės pavadinimus; – pasakoja apie tradicines šventes; – supranta profesijų reikšmę; – aptaria, kaip žmonės gyveno anksčiau; – vartoja laiką žyminčius žodžius; – skiria gyvūnų ir augalų panašumus bei skirtumus; – domisi gamtos reiškiniiais; – jaučiasi atsakingas už aplinką bei jos išteklių tausojimą.
Matematinis mąstymas	– atpažįsta ir įvardija skaičius iki 3; – lygina daiktus pagal dydį, masę, tūrį; – grupuoja pagal spalvą, formą, dydį; atkartoja paprastas sekas.	– skaito, rašo ir skaičiuoja skaičius nuo 0 iki 10; – atlieka paprastus matematinius veiksmus; – naudoja geometrines figūras ir jų pavadinimus; – lygina ir apibūdina daiktus pagal dydį, atstovą ir formą; – geba atlikti judėjimo užduotis ir

		kurti paprastas sekas.
Skaitmeninis sumanumas	– žaidžia išmaniaisiais žaislais be ekranų; – naudodamas jų pagrindines funkcijas, supranta veiklų atlikimo eiliškumą; – vykdo paprastas komandas; – laikosi pagrindinių saugaus naudojimo taisyklių.	– prižiūrimas mokytojo, renkasi tinkamas interneto svetaines ir programėles; – naudoja kelias skaitmenines priemones kūrybai; – kuria paprastas komandų sekas programavimo aplinkose; – supranta robotų valdymo principus; – laikosi skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisyklių.
Kalbų supratimas	– susikaupia klausydamas suaugusiųjų ir kitų vaikų; – supranta trumpus sakinius ir klausimus; – greitai įsimena naujus žodžius; – reaguoja į ritmą, intonavimą, kūno kalbą bei simbolius; – varto knygeles ir sieja paveikslėlius su aplinkos objektais; – stengiasi suprasti ir atkartoti girdėtus tekstus.	– supranta humoro elementus, frazeologizmus, perkeltinę reikšmę; – atpažįsta kitų kalbų žodžius; – seka rašytinius tekstus; – pradeda atskirti garsus ir raidžių sandarą; – domisi teksta ir gali suprasti jų turinį bei įvykių eigą.
Tyrinėjimas	– smalsauja; – atsargiai tyrinėja daiktus ir medžiagas; – eksperimentuoja su gamtos elementais; – fantazuoja, atranda naujus veikimo būdus; – džiaugiasi savo atradimais, rodo juos kitiems.	– tyrinėja augalus, gyvūnus, žmones ir jų gyvenimo būdą; – skirtingais laikotarpiais bei kultūrose, lygina jų savybes; – grupuoja objektus; – kelia klausimus; – samprotauja apie atradimus; – siūlo naujas tyrinėjimo idėjas.
Problemų sprendimas	– parodo problemą, bando ją spręsti savarankiškai; – stebi kitus, išbando jų sprendimus; remiasi ankstesne patirtimi; – tobulina sprendimus.	– atpažįsta ir priima sunkumus; – taiko turimas žinias; – vertina problemas iš skirtingų perspektyvų; – pasirenka sprendimą; – tariasi su kitais ir įvertina priimtų sprendimų pasekmes.
Mokėjimas mokytis	– trumpam įsitraukia į jam patikusią veiklą;	– drąsiai įsitraukia į iššūkius reikalaujančią veiklą;

	– stebi; – klausinėja; – išbando ir džiaugiasi pasiekimais.	– numato veiksmų planą; – stebi ir koreguoja procesą; – dalinasi patirtimi bei noru tobulėti.
--	---	---

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos turinio aspektus: žaidimo raiška, muzikos raiška, šokio raiška, dailės raiška, teatro raiška. Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką. Ugdymo(si) veiklos taip pat skatina aplinkos pažinimą, kalbų supratimą, kalbinę raišką, problemų sprendimą, santykius su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, mokėjimą mokytis.

Pagrindinė ir natūrali ugdymo(si) priemonė yra žaidimas, suteikiantis galimybę aktyviai konstruoti savo patirtį, pažinti save, kitus ir aplinkinį pasaulį. Žaidžiant tyrinėjamos savo kūno galimybės, atrandama aplinka, mokomasi su ja sąveikauti (eksperimentuoja su daiktais, stebi gamtinius ir socialinius reiškinius ir kt.), formuojasi socialiniai ryšiai ir emocinė patirtis, kūrybiškai tyrinėjamos simbolinės taisyklės, kuriamos ir mokomasi jų laikytis. Žaidžiant su atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), pasirenkamos arba sukuriamos erdvės savo žaidimams. Žaidžiami režisūriniai, siužetiniai žaidimai pasitelkiant vaizduotę, įtraukiant fantastinius elementus.

Supratimas apie supančią aplinką plečiamas dainomis, skanduotėmis ir ritmiškai atliekamais eilėraščiais. Muzikinis žodynas plečiamas klausantis įvairios dermės, intonacijos ir ritminių darinių aplinkoje. Klausomasi dainavimo be teksto, susitelkiant į muziką, o ne žodžius. Tyrinėjamas ir išbandomas garsų pasaulis balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais. Pasitelkiama ir atpažįstama tylą kaip svarbų muzikos elementą. Muzikuojama kūno perkusija ir instrumentais. Klausomasi įvairaus stiliaus, epochų ir kultūrų muzikos kūrinių. Žaidžiami muzikiniai žaidimai.

Pasitelkiamas judesys, siejantis spontaniškus judesius su šokio elementais. Šokant suprantama kompozicija (šokio žingsniai, sekos, stilius, judėjimo kryptis, erdvė), stebimi kiti šokantieji, derinamas šokio menas su kitais menais.

Dailės raiškos ugdymo(si) sąlygų kūrimui pasitelkiama vizualinių raiškos priemonių ir įrankių įvairovė, jų tyrinėjimą ir kūrybinį veikimą. Išbandomos įvairios technikos (monotipija, lino raižinys, grotazas, koliažas), eksperimentuojama su mišriomis technikomis. Analizuojami, grožimasi, aptariami savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurti kūriniai (grafikos ir tapybos darbai, fotografijos ir kt.). Erdvinės raiškos ugdymui(si) pasitelkiamos įprastos ir netikėtos priemonės, medžiagos: kaladėlės, gamtinės medžiagos, buities rakandai, karšti klijai, antrinės žaliavos, naudojami 3D pieštukai.

Kuriant ugdymo(si) sąlygas pasitelkiama teatrinių raiškos formų įvairovė: kūno judesiai, muzikavimas, spontaniškas dainavimas, improvizaciniai teatro vaidinimai sau ir draugams. Analizuojamos ir tyrinėjamos temos, kylančios iš patirčių, vaizduotės, skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių. Dalyvaujama improvizacinio pobūdžio teatralizuotose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.

5 lentelė. „Kuriu ir išreiškiu“ ugdymo(si) srities vaikų pasiekimų žingsniai pagal pasiekimų sritis.

Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai	
	<i>Iki 3 metų 3 žingsnis</i>	<i>4 – 6 metai 6 žingsnis</i>
Kalbų supratimas	– susikaupia klausydamas suaugusiųjų ir kitų vaikų; – supranta trumpus sakinius ir klausimus; – greitai įsimena naujus žodžius; – reaguoja į ritmą, intonavimą, kūno kalbą bei simbolius; – varto knygeles ir sieja paveikslėlius su aplinkos objektais; – stengiasi suprasti ir atkartoti girdėtus tekstus.	– supranta humoro elementus, frazeologizmus, perkeltinę reikšmę; – atpažįsta kitų kalbų žodžius; – seka rašytinius tekstus; – pradeda atskirti garsus ir raidžių sandarą; – domisi tekstais ir gali suprasti jų turinį bei įvykių eigą.
Kalbinė raiška	– kalba trumpais sakiniais apie aplinką, – klausia ir atsako į klausimus, – vartoja mandagumo frazes, – domisi vaikų laidomis ir filmais, – kartoja girdėtus tekstus, – išskiria įsimintiniausius pasakojimo momentus; – mėgdžioja rašymo veiksmus.	– aiškiai reiškia savo mintis ir jausmus; – dalyvauja pokalbiuose; – kuria ir pasakoja istorijas; – perpasakoja girdėtą informaciją; – vartoja vaizdingus žodžius; – sprendžia problemas; – pradeda rašyti kopijuodamas žodžius ir rašydamas savo vardą.
Meninė raiška	<i>Dailės sritis:</i> – tyrinėja įvairių priemonių ir medžiagų paliekamus pėdsakus; – kuria paprastus statinius ir piešinius, išreiškia juos garsais ar veiksmiais; – pradeda rinktis mėgstamas raiškos priemones. <i>Muzikos sritis:</i> – tyrinėja muzikos instrumentus; eksperimentuoja su balsu ir kūnu, dainuoja, atlieka ritmus, groja paprastais instrumentais;	<i>Dailės sritis:</i> – eksperimentuoja įvairiomis dailės technikomis; – kuria kūrybiškus darbus su fantastinėmis detalėmis ir grafiniais ženklais; – sąmoningai renkasi priemones; – bendradarbiauja kuriant; – reiškia nuomonę apie meną; – supranta skirtingas dailės rūšis. <i>Muzikos sritis:</i> – tyrinėja garsus, groja įvairiais

	– išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos ir atpažįsta muzikos kontrastus, muzikuodamas tiek individualiai, tiek grupėje. <i>Šokio sritis:</i> – tyrinėja judesius, atlieka ratelius ir dainuojamuosius žaidimus; – koordinuotai juda su kitais; – improvizuoja judesiais pagal muziką; – kuria ir kartoja judesių kombinacijas; – džiaugsmingai šoka tiek individualiai, tiek grupėje. <i>Teatro sritis:</i> – žaisdamas išreiškia savo poreikius ir nuotaikas; – tyrinėja balso ir kūno poveikį; – vaidmenų žaidimuose naudoja mimiką, judesius, intonacijas ir priemones.	- instrumentais; – dainuoja sudėtingesnes dainas; – kuria ir improvizuoja muzikinius darinius, vizualizuoja muziką grafiniais ženklais ar skaitmeninėmis priemonėmis; – vartoja muzikines sąvokas; – analizuoja muzikos kūrinius bei jų kontekstą; – dalinasi įspūdžiais apie muzikinę patirtį. <i>Šokio sritis:</i> – eksperimentuoja su šokio raiška, perteikdamas emocijas, nuotaikas ir siužetus; – šoka sudėtingesnius šokius, improvizuoja, fiksuoja savo kūrybą, apibūdina bei vertina šokio elementus; – atpažįsta šokio vaidmenį savo aplinkoje. <i>Teatro sritis:</i> – tyrinėja personažų savybes ir emocijas, jas išreiškia judesiais, mimika ir balsu; – kuria bei improvizuoja spektakliuose su kitais; – dalyvauja teatralizuotuose renginiuose ir reflektuoja savo patirtį, susiedamas ją su gyvenimiškomis situacijomis.
Skaitmeninis sumanumas	– žaidžia išmaniaisiais žaislais be ekranų; – naudodamas jų pagrindines funkcijas, supranta veiklą atlikimo eiliškumą; – vykdo paprastas komandas; – laikosi pagrindinių saugaus naudojimo taisyklių.	– prižiūrimas mokytojo, renkasi tinkamas interneto svetaines ir programėles; – naudoja kelias skaitmenines priemones kūrybai; – kuria paprastas komandų sekas programavimo aplinkose; – supranta robotų valdymo principus; – laikosi skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisyklių.
Aplinkos pažinimas	– atpažįsta neseniai įvykusius įvykius; – supranta paros dalių seką;	– žino savo šalies ir sostinės pavadinimus;

	– pažįsta ir įvardija augalus bei gyvūnus; – domisi gamtos reiškinių; – mėgaujasi buvimu jam patinkančioje aplinkoje.	– pasakoja apie tradicines šventes; – supranta profesijų reikšmę; – aptaria, kaip žmonės gyveno anksčiau; – vartoja laiką žyminčius žodžius; skiria gyvūnų ir augalų panašumus bei skirtumus; – domisi gamtos reiškinių; – jaučiasi atsakingas už aplinką bei jos išteklių tausojimą.
--	---	--

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymo(si) pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir vertinimas – tai nuoseklus ir tikslingas procesas, padedantis užtikrinti ugdymo(si) individualizavimą, savalaikę pagalbą vaikui ir nuoseklų ugdymo(si) tęstinumą.

Pagrindinė ugdymo(si) proceso stebėseną ir vertinimą vykdomas trimis etapais:

1. Vaiko pirminis vertinimas vykdomas ugdymo(si) mokslo metų pradžioje ir/ar tuo metu, kai vaikas naujai pradeda lankyti Mokyklą. Stebėjimas ir vertinimas trunka vieną mėnesį, siekiant planuoti ugdymo(si) turinį, kurti individualizuotas ugdymo(si) strategijas bei tinkamai organizuoti ugdymą aplinką, atliepiančią kiekvieno vaiko individualius poreikius. Vertinimas atliekamas, remiantis ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų apraše pateiktais pasiekimų žingsniais.
2. Nuolatinė ugdymo(si) pažangos stebėseną vykdoma fiksuojant pokyčius, pasikartojančius elgesio modelius, raidos lūžius, siekiant įvertinti, kaip vyksta vaiko ugdymas(is) ir kaip ugdymo(si) aplinka, turinys bei pedagoginės priemonės padeda vaikui siekti asmeninės pažangos. Vaikų pasiekimai ir pažanga stebimi nuosekliai, atsižvelgiant į ikimokyklinio ugdymo pasiekimų žingsnelius. Surinkti asmeninės pažangos įrodymai (vaiko kūrybiniai darbai, praktinės užduotys, mokytojų stebėjimo protokolai, Vaiko asmeninės pažangos planas) kaupiami *Individualiame vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke* (toliau – Aplanke), kuris naudojamas refleksijai, bendradarbiavimui su tėvais bei ugdymo(si) proceso planavimui.
3. Apibendrinamasis vertinimas, grindžiamas individualios pažangos principu, atliekamas gegužės – birželio mėnesiais, siekiant apžvelgti ir įvertinti vaiko ugdymo(si) eigą, stebėti pažangos dinamiką arba jos nebuvimo priežastis, identifikuoti pasiektus ar siekiamus pasiekimų žingsnius, pažangos kryptį bei tolesnius ugdymo(si) poreikius, taip pat priimti sprendimus dėl ugdymo(si) turinio tobulinimo, pagalbos priemonių bei metodų taikymo. Vertinimas atliekamas, remiantis ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų apraše pateiktais pasiekimų žingsniais.

Užtikrinant kokybiškus informacinius mainus (mokytojas, vaikas ir šeima), du kartus per metus (esant poreikiui ir dažniau) rengiami individualūs pokalbiai su tėvais (globėjais, rūpintojais), aptariami pasiekimų žingsniai, pristatomas vaiko Aplanke, susitariama dėl tolimesnių ugdymo(si) kryptių ir pagalbos priemonių. Parengiamas Vaiko asmeninės pažangos planas.

V.1. Perėjimo į priešmokyklinio ugdymo grupę organizavimas

Perėjimas į priešmokyklinę grupę Mokykloje yra natūrali ugdymo(si) tęstinumo dalis. Siekiama, kad vaikas perėjimą išgyventų pozityviai, palaikančioje aplinkoje, patirdamas saugumą, pasitikėjimą ir palaikymą iš suaugusiųjų. Remiantis vaiko raidos ypatumais, individualia pažanga ir pasirengimu perėjimo procesas nėra siejamas vien tik su amžiumi, bet ir su vaiko branda, gebėjimu savarankiškai veikti, bendrauti, susikaupti ir tyrinėti.

Veiksmai, padedantys vaikui pereiti į priešmokyklinę grupę:

1. Stebėjimas ir vertinimas: pavasario laikotarpiu mokytojas vertina vaiko pažangą pagal pasiekimų žingsnius, analizuoja stipriąsias puses, iššūkius, savarankiškumo ir socialinio pasirengimo ženklus.
2. Bendradarbiavimas tarp mokytojų: organizuojami susitikimai tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų, aptariami vaikų individualūs poreikiai, pasiekimai, emociniai ir pažintiniai ypatumai.
3. Laipsniškas supažindinimas: vaikai kviečiami aplankyti priešmokyklinę grupę, pabūti jos aplinkoje, dalyvauti bendrose projektinėse veiklose.
4. Darbas su tėvais: rengiami informaciniai susitikimai su tėvais apie vaiko pasirengimą ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą, aptariant vaikų pasiekimų visumą, kuri sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo Programos projektas 2025 metų gegužės 28 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

Programa atnaujinama kas 3-5 metai, atsižvelgiant į švietimo prioritetus, Mokyklos veiklos kokybės stebėsenos ir įsivertinimo rezultatus bei kt.

INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Berns, R. M. (2009). Vaiko socializacija: šeima, mokykla, visuomenė. *Vilnius: Poligrafija ir informatika*.
2. Bitinas, B. (2000). Ugdymo filosofija. *Vilnius: Enciklopedija*.
3. Easley, S-D., Mitchell, K. (2007). Vertinimo aplankas. Kur, kada, kodėl ir kaip jį naudoti. *Vilnius: Tyto alba*.
4. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės (2024). Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
5. *Making Learning Visible: Children as Individual and Group Learners* (2001). Reggio Emilia, Italy: Reggio Children.
6. Piaget, J. (1950). *The Psychology of Intelligence*. Harcourt, Brace.
7. Sabaliauskienė, R., Brandišauskienė, A., Brėdikytė, M., Česnavičienė, J., & Rugevičiūtė, R. G. (2021). Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo metodika. Vilnius.
8. Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, pasiekimų stebėsenos priemonė „Pasiekimų žingsneliai“ (2024). Prieiga internete: <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/11/Priemone-Pasiekimu-zingsneliai.pdf>
9. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society. The Development of Higher Psychological Processes*. Massachusetts: Harvard University Press.

IŠVADOS APIE MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMĄ

Mokyklos stiprieji veiklos rodikliai:

1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta malonių bendravimu ir bendradarbiavimu (1.1.1. – 3 lygis).
2. Fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams (1.1.2 – 3 lygis).
3. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie jausmus, mokosi atpažinti, įvardinti ir tinkamai reikšti emocijas (1.1.3 - 3 lygis).
4. Mokytojas skiria reikiamą dėmesį kiekvienam vaikui, remdamasis jo stipriosiomis pusėmis (1.21.1. – 3 lygis).
5. Mokytojas bendrauja taip, kad vaikai pasitikėtų savo jėgomis, didžiuotųsi savo individualumu (1.2.2– 3 lygis).
6. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja (2.1.1. – 3 lygis).
7. Vaikai drąsiai tyrinėja, eksperimentuoja (2.2.1. – 3 lygis).
8. Ugdymo(si) priemonės tikslingos, įvairios, pritaikytos vaikų amžiui ir poreikiams (3.1.3. – 3 lygis).
9. Kasdienės veiklos padeda ugdyti vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą (4.1.1. – 3 lygis).
10. Mokytojas sistemingai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja pažangą (5.1.1. – 3 lygis)

Mokyklos tobulintini veiklos aspektai:

1. Mokytojas suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su tėvais, siekdamas stiprinti jų kompetencijas (6.2.2. – 2 lygis)
2. Mokytojas padeda šeimoms gauti reikalingą informaciją apie išteklius ir paslaugas (6.2.3. – 2 lygis)
3. Mokyklai būdinga bendravimo ir bendradarbiavimo su socialiniais partneriais kultūra (7.1.4. – 2 lygis)
4. Mokytojų lyderystė pripažįstama ir palaikoma (7.3.1. – 2 lygis)
5. Tobulinant mokyklą atsižvelgiama į tėvų ir vyresniųjų vaikų nuomonę (7.4.3. – 2 lygis)

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „PIPIRAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-07-22 Nr. A15-1454/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-07-21 16:09:00 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-07-21 16:09:13 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-07-22 07:12:30)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-07-22 07:12:30 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“